

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. III. De subiectione ordinaria parochorum regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

abus. incidere, ipse etiam via regia punire, ut diximus. Secundum hæc quæ diximus, Ordo S. Trinitatis Redemptionis captiuorum habet priuilegium à Clemente VII. quo declarantur esse exempti à decreto Concilij Viennensis: tanquam viri religiosi: eoque nec censendi sunt aboliti per decretum Concilij *Trid.* s. 21. c. 9. quod dicit se insistere prioribus decretis Conciliorum, atque ita Ordo cum suo instituto, & priuilegijs, confirmatus est à diuersis Pontificibus hoc Concilium secutis. & tamen hi religiosi non pro suo tantum victu, & amictu; sed & pro captiuis quaestuationem faciunt, ac stipem quaerunt.

RESPONSVM. III.

De subiectione ordinaria parochorum regularium.

Apostolicum munus seu Episcopale potissimum elucet in prædicatione, ac functione pastoralis: adeoque subsidiariorum parochorum assumptione, & missione; & proinde missorum reuocatione. *eius qui populum regit*, inquit c. 1. X. de capell. monach. ex solius Episcopi arbitrio tam ordinatio, quam depositio, & totius vite pendeat conuersatio. consonat c. in Lateranensi. X. de præb. vbi Innocentius III. statuit, quatenus regulares in ecclesijs, quæ ad ipsos pleno iure non pertinent, iuxta eiusdem Concilij (Lateranensis) statuta, Episcopis instituendos presbyteros repræsentent, ut illis de plebis cura respondeant; ipsis verò pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem: institutos verò remouere non audeant, Episcopis inconscultis. consonat iterum c. vii. de capell. monach. in 6. c. cum plantare. §. in ecclesijs. X. de priuileg. 3. X. de off. vic.

Perperam credunt aliqui huiusmodi verbis, quæ & in priuilegijs eorum referuntur, facultatem talem concedi prælatis regularibus, ut ad eos solos spectet cura temporalium parochialium ecclesiarum, seu beneficiorum, quæ illis incorporata sunt. Siquidem ea verba, de temporalibus respondere, non eò pertinent, ut soluant regulas ecclesiasticæ discipline: sed iuris communis ea sunt, & vniuersalia in regularibus, & sæcularibus præsentatis. d. c. in Lateranensi. X. de præb. c. sane. & seqq. 16. q. 1. c. cum & plantare. §. in ecclesijs. X. de priuileg. vbi, nisi pleno iure concessæ sint illis ecclesiæ, institutio & destitutio, & cura plebis Episcopis tribuitur: & de excessu reprehenduntur secus attentantes: de temporalibus etiam ratio prælatis competens reddenda dicitur.

Quæ autem illa sit, non ibi refertur, sed plenius in gloss. in d. c. sane. in verb. temporalibus, vbi quæritur in quo debeat eis responderi de temporalibus? & ait, utique ut censum possint exigere: sed antiquitus impositum non augere, ut in c. prohibemus. X. de cens. idemque est in clem. vii. de supplend. negl. prælat. §. eadem. vbi iubentur Episcopi ne permittant etiam exemptos ecclesias, administrationes, beneficia applicare mensis suis: penitusque, inquit, nouis ne eis imponant, aut veteres augeant, siue quæ ipsi de nouo impositæ siue antea soluantur, eisdem regular. n. 46. in fin. & in Consult. can. de insti. cons. 1. ita ut hæc verba nihil ad hoc faciant, ut omnis cura & potestas in temporalibus ad prælatos regulares pertineat. cum præcitata iuris loca, quæ idem habent, etiam obtineant cum præsentati à regularibus sæculares instituuntur: & illi tamen votum paupertatis non habeant, & rationem reddere aliam non teneantur; quàm ut portionem suam, censumue prælati habeant.

1. Episcopale munus prædicationis, missæ, institutio, destitutio parochorum.

2. Etiam regularium, qui qualiter prælatis respondeant de temporalibus?

6. Episcopus determinat portionem congruam parochi.

Quare & iudicio Episcopi competens instituto portio assignanda est: *c. extripanda. x. de preb. etiam à regularibus: c. de monachis. x. eod. & tanta, vt inde iura, inquit, Episcopalia possit persolvere; & congruam sustentationem habere. ita vt non tantum quæ sunt iurisdictionis, sed etiam quæ legis diocesane, in huiusmodi temporalibus referuntur Ordinarijs, quamuis reliqua utilitas monasterijs cedat: & pastortus monasterijs incorporati, non minus quam sæculares, iurisdictioni ordinariæ maneat subiecti: quamuis monasteria ipsa sint exempta. quare & sic incorporati pastortus ab omni memoria solvunt iura cathedralica, charitativa subsidia, aliaque quæ sæculares.*

7. Quæ sine eo minui non potest.

Ideoque & Episcopis cura incumbit, ne proventus olim per congrua portione parochorum relicti deperant, aut minuantur. sicut in *c. 3. x. de off. vic. semel constituta portio minui vetatur: vt & c. avaritia x. de prebend. loquitur de regularibus.*

8. Nec pars honorum auferri.

Quare nec partem decimarum aliorumque fructuum auferre, post constitutam semel portionem congruam, Prælati possunt. *d. clem. vi. quæ etiã distingui iubet vniones prælaturæ factas, abijs, quæ factæ sunt monasterio, seu conventui: vt & ex hoc sine inspiciendæ sint: nec vltior possessio à Prælati est apprehendenda sine scitu Ordinarij: quamuis vnio facta sit à Sede Apostolica. c. pastoralis. x. de priuil. nisi, vt hodie solet, isti decreto in literis derogetur.*

9. Ne cura animarum periclitetur.

Quæ summam etiam habent rationem. ne Prælati denudent pastortus, & eos nimis attenuatos nulli idonei postea velint acceptare; & sic iacturam, aut periculum patiatur cura animarum. vide quæ diximus in *Consul. can. de Instit. conf. i.* cum ergo cura animarum omnimodo Episcopis demandetur; non potest non censeri

ad eorum cognitionem pertinere, quidquid ad illam necessarium est; *c. præterea. x. de off. deleg. l. 2. D. De iurisd. omn. iud.* adeoque catalogus & specificatio bonorum per eos exigipotest à regularibus, sicut à sæcularibus: vt in archiuis Episcopalis conferuetur, ad iuris possessionisque parochialis probationem: si quando necessitas eam producendi contigerit. vt iam olim edi catalogus à parochis etiã regularibus solet. & indistinctè decretum est à Synodo provinciali Mechlin. 1608. in. 17. c. 2. à Paulo V. probata & seruari iussa.

10. Inspicere bona, & catalogum exigere Episcopus potest.

11. Ne solitarij in parochijs regulares esse permittantur.

Animaduertendum etiam est in privilegio Clementis V. Præmonstratensibus concesso statui, vt in pastortibus quatuor vel tres ponantur; aut, vt canones habent, saltem duo. quippe regulares soli in illis constitui prohibentur. *c. 3. & 4. x. de cappell. monach.* & tamen videmus multis in locis vnos & solitarios esse. verisimile tamen est tempore veterum vnionum, cum canones strictius obseruarentur, pingues satis fuisset pastortus, vt ex illis duo religiosi alerentur: & portus dilapsos esse ad monasteria, relicta portione vnici sacerdotis.

Et quamuis in aliquibus locis duo ponantur; tamen id fit quasi per modum gratuita liberalitatis: & ideo pro alendis huiusmodi subsidiarijs adiunguntur etiã portus capellaniarum, quamuis secularium, & ab alijs fundatarum.

Quæ verisimilitudo augetur ex eo, quod in aliquibus diplomatis huiusmodi incorporationum v. g. vbi incorporantur simul & personatus & pastortus eiusdem ecclesiæ, adiecta reperitur conditio, vt pro singulis ponantur singuli vicarij: quod tamen nec vbi que factum fuit; nec impræsentiarum fit, saltem non ponuntur vt tales; neque sub eo nomine ab Episcopo approbantur: vt exigit

Concilium *Trid.* f. 6. c. 2. f. 7. c. 7. f. 23. c. 1.

12. Inspecienda cura, & vita curatorum per Ordinarium, & corrigenda.

Considerandum est insuper, vt Bulla Clementis V. parochos regulares iubet praelatis respondere de temporalibus: ita & de Ordinis obseruantia, seu regularibus institutis, quæ sunt cum cura plebis compatible: non ait de omni ecclesiastica disciplina, extra curam animarum: pertinet ergo etiam ad Ordinarium inspectio vitæ parochi regularis; quoad communia crimina: excessuum contra Ordinis obseruantias, seu culparum regularium praelato regulari emendatione relicta. *dignum est*, inquit c. recolentis, X. de statu regul. vt qui *similiter cum alijs vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam. vide qua diximus in lur. pont. nou. anal. de priuil. n. 3. & 4. de apostat. n. 10.*

Non enim rectè curam gerere, oues pascere, fidem prædicare dicitur; si verbo vitæ æternæ prædicet fidem operibus mortuam: si quod verbis ædificat, operibus destruat: si pactum venenatis vitiorum suorum exemplis inficiat: si curam lupi arcendi non tantum negligat; sed ipse lupus fiat, exempla prauitatis præbeat.

Hæc quo minus Episcopis curare, remediumque adferre, ne populi salus capiat detrimentum, liceat; videri non potest esse intentio priuilegia concedentium, prohibere. cum non tantum legamus in c. quoniam. X. de priuil. datum monachis priuilegium, ne synodari, aut excommunicari possint, tantum intelligi de ijs, qui in monasterio resident; aut in ecclesijs pleno iure ad monasterium spectantibus: & exemptos, qui ponuntur in loco non exempto, quamdiu ibi sunt, subdi Ordinario: c. 1. §. *fin. de priuileg. in 6.* sed etiam Concilium *Trid.* f. 21. c. 6. indistinctè in parochos turpiter viuentes tribuat Ordinario potestatem, non obstante appellatione, aut exemptione, amouendi: & gene-

13. Juxta Concilium Trid.

ralius f. 6. c. 3. in regulares foris degentes: d. §. fin. in exemptos degentes in prioratu non exempto.

Nec restringenda est ea auctoritas ad casum c. 11. f. 25. de regul. quod loquitur de parochis ecclesiæ parochialis, quæ simul conuentualis est. sicut in d. c. quoniam. 21. X. de priuil. priuilegium quod diximus restringitur ad monasterium aut ecclesias vtroque iure sibi subiectas, seu pleno iure, vt loquitur c. 3. §. in ecclesijs ead. c. de qua diximus vbi supra de instit. con. 1. Neque refragatur etiam cap. 8. f. 21. Conc. *Trid.* sed illud loquitur de beneficijs commendatis; & ip-sis etiam regularibus conuentibus per Episcopos, vt delegatos, reformandis, de quibus hic non agitur. vt modus d. c. 8. præscriptus non quadret casibus d. c. 3. f. 6. c. 6. f. 21. *Trid.*

Accedit quod in priuilegio Iulij II. narretur solere Præmonstratenses in Institutione pastoralis promittere seruare mandata Ordinariorum; quod non reprehendit: sed quod inde argumentantur se ab obedientia Prælatorum fieri exemptos. retineri ergo vult subiectionem regularem, non excludi aliam. & si quid amplius alijs diplomatibus fuerit concessum, nec in antiquis quidem hic curijs ecclesiasticis videtur receptum: & quatenus vilo modo minuit iurisdictionem Ordinario per Concilium *Trid.* tributam; censetur reuocatum per Pij IV. constitutionem eiusdem Concilij confirmatoriam, priuilegiorumque contrariorum derogatoriam. vt, quamuis monachus à praelato regulari non eximatur; tamen nec Episcopi iudicium declinet: non tantum in ijs, quæ spectant curam animarum; sed neque in ijs quæ respectant communem vitam, extra obseruantias regulares. d. c. 1. X. de capell. monach. d. c. 3. f. 6. d. c. 6. f. 21. *Trid.* d. c. 1. §. *fin. de priuil. in 6.*

Ex

Ex his etiam sequitur, vt quavis multa pecuniarie monasterijs imponi non debeant, secundum ea quae ex Gratiano recitauimus *supra b. t. resp. 1. n. 2.* parochi tamen regulares, secundum rationem d. c. recolentes, pecunia multari possunt, quae pijs causis applicetur. cum eam rationem magis quam censurarum probet Concilium Trid. f. 25. c. 3. cum illi beneficiorum administrationem habeant. & sic non monasterio quicquam auferri, sed vt summum illos cogi parcius paulo viuere, culinam subtrahere, quod in expiationem pia causa detur, censendum sit.

15. Nec tamen aufertur debita praelatis reg. & speciatim res uocandi parochos regulares ex vntis sibi ecclesijs,

Hac de stabilenda auctoritate Ordinariorum, porro, vt generatim dicitur, quod vna iurisdictio non debet aliam impedire, sed iuare; ita & hic vsu venit, vt Episcopus institutis regularibus non obstat: quae proprietarium religiosum respuunt non tantum, *c. cum ad monasterium in fir. X. de stat. monach.* sed nec alicui, inquit idem *c. committatur aliqua obedientia perpetuo possidenda tanquam in sua sibi vna elocetur, sed cum oportuerit amoueri, sine contradictione qualibet reuocetur.* administratio ergo regularis beneficij a superiori regulari potest reuocari. sic etiam clem. *vn. de supplend. negl. praelat. administratores*, inquit, *huiusmodi liberè possint ad claustrum, cum oportuerit, reuocari.* vbi illud verbum oportuerit, non necessitate, sed boni superioris arbitrium, ac honestate potius, quam causam omnino legitimam significare rectè ait Sanches *tom. 2. oper. moral. lib. 7. c. 29. n. 110.* quippe verbum illud, *liberè, facit*; vt causa non desideretur: alioquin non esset libertas. in hanc sententiam citat Sanches omnino multos. Et speciatim pro Ordine Praemonstratensi VVamesius *de regular. conf. 456. n. 23. 465. per tot.* afruit regularibus superioribus reuocandi potestatem, etiam in curatis regularibus. cum in huiusmodi vntis religiosi instar vi-

cariorum sint. vt & in bulla Gregorij XIII. *inc. quam grata. 24. Maij 1578.* in hoc Ordine parochialia beneficia monasterijs sic vnita, parochiales vicariae vocantur. & in *Synodo diocesana Mechlin. 1609. tit. 22. c. 4. & Gandauensi 1613. tit. 22. c. 9.* singulatim declaratur, religiosum promotum ad beneficium curatum, monasterio suo non vnitum seu subiectum, inuitum & sine dioecesani consensu domum reuocari, & pastoratu priuari non posse; nisi praelatus contrario legitimo privilegio fulciatur. à contrario ergo sensu, remoueri potest ab vnito; aut si quod privilegium sit contrarium. vnitum enim semper manet regulate, ac proinde manuale. ac sic deputatio, praesentatio, & institutio secundum subiectam materiam videntur Riccio *in prax. resol. 334. n. 1. & 2. vid. quae diximus de Inst. d. consult. 1.*

Quod porro attinet ad privilegia, citatur constitutio Benedicti XII. *in cons. can. regular. tit. de obitinent. à Sede Apostol. quae eadem inseritur constitutionibus monachorum nigroum c. 32.* insuper quoad Praemonstratenses Honorij III. Nicolai IV. Joannis XXIII. Sixti IV. Iulij II. per quas Praelatis liceat regulares suos à parochialibus vntis reuocare, & Episcopi debeant in amotorum locum surrogatos, si idonei reperiantur, instituire. quae eadem renouata sunt per Gregorium XIII. *bullae incip. Romanus. an. 1572. & bullae incip. quam grata. 1578.* & hic insuper allegatur decretum Guidonis Episcopi Cameracensis, super huiusmodi reuocandi facultate ab annis trecentis editum. denique & formula reformationis Ordinibus Imperij per Carolum V. proposita, & in Synodo Cameracensi 1550. exhibita, ac satis approbata, vt pote simul impressa. in qua inter caetera proponitur, vt monachi ad curam animarum missi nihilominus maneat sub Praelatorum suorum

16. Privilegia per quae liceat praelatis parochis reuocare.

suorum obedientia, qui eos corrigere, & reuocare possint.

Vt & alia forma reformationis Statibus ecclesiasticis per eundem Carolum V. Imperatorem Augustæ proposita an. 1548. *cap. de monach. de religiosis ad curam animarum missis.* de Statuum illorum numero, & etiam Episcopus Leodiensis: qui eodem an. celebrata Leodij Synodo, id cum prælatis suscepit.

17. Non reuocata, quin & ipsi liceat per Trid. dummodo & Ordinario sua constet auctoritas.

Hæc priuilegia, quatenus iurisdictionem Ordinario à Concilio Trid. tributam non minuunt, reuocata non sunt: imò in casu c. 11. f. 25. *de regul. Conc. Trid.* conformiter stabilita: quatenus autem eum casum excedunt, & spectare possunt ad c. 6. f. 21. c. 3. f. 6. esto, sint per illud restricta, ne excludi possit Ordinarius, vt diximus: non tamen reuocata sunt, quatenus cumulatiuè debita etiam prælatis regularibus competat auctoritas.

18. In concursu si præualeat decretum Ordinarij.

Sed in concursu, in ijs, quæ sub vtriusque cognitione cadunt, meritò erit præuentioni locus: in alijs quisque suo fungetur munere, non cadunt sub cognitionem Ordinarij, propter exemptionem Ordinis, culpæ commissæ aduersus obseruantias regulares: non cadunt sub cognitionem prælatorum regularium illa crimina, quæ degradationem similesque pœnas exigunt, quæ excedunt economicam regularium potestatem: qui auferre non possunt Ordinum honorem, quem dare non possunt, quæ eadem ratio facit, vt in rigore terminorum destituere non possint, quos nequeunt instituire: titulum spiritualem, & curam animarum auferre; quem nequeunt conferre: exceptis ecclesijs vtroque iure sibi subiectis, vt supra initio proposuimus, tamen si per viam reuocationis, & obligationem obedientiæ votiue; dum huic dicitur, *vade; & vadit; huic, veni; & venit;* subtrahitur persona

19. In quibus locus non sit præuentioni?

exercitio demandatæ administrationis parochialis: quasi nomine monasterij habitæ, & per euentum conditionalis reuocationis relolutæ.

Huiusmodi reuocatio, si prælato regulari fiat seruato iuris & constitutionum regularium ordine, in parochialibus vnitis; non videtur congruere Ordinario, vt iurisdictionis regularis cursum impediatur. cum & parochus secularis illo inuito possit ad monasterium transire. *c. dua sunt. 19. q. 2. & dummodo condignè puniatur delinquens arg. à maiori c. 14. f. 25. de regular. Conc. Trid.* vbi etiam in monasterio degens, si extra illud delinquat, certior reddi debet Episcopus de condigna punitione; vel, etiam *ex constitutione Gregorij XV. in c. inscrutabili* post monitionem, & tempus Concilij lapsum, ipse punit, sed si inordinate procedatur, non tantum cum parochi regularis, sed cum totius Ordinis clericali dedecore; meritò impediens populi sui scandalum Ordinarius.

Sed qua via? ipsi regulares sustinent adeundos superiores Ordinis; secundum illius constitutiones vsque ad S. Pontificem inclusiue, non alios: ne quidem Nuntium; minus Ordinarium, at reuocari dicemus, quamuis ipsi regulares suas constitutiones seruare teneantur, nec extra Ordinem litigare, alios tamen illis non obstringi, adeoque non tantum Ordinarium, eiusque ministros reuocari posse habere ad Nuntium, qui etiam in litigijs exemptorum iurisdictionem exerceat, sed etiam ipsum populum parochialem, consanguineos, aliosque quorum interest, parochum clerumque non indebitè infamari.

Quinimo ipse met Ordinarius mandare potest parochi, sub deo pœnâ censuris, ne ecclesiam parochialem, curamque populi ei ab ipso demandatam deserat, *intra c. ad-*

monet. X. de reuoc. & in hoc concursu tenetur parochus regularis maiori potestati obedire. c. qui resistit. 11. q. 3. reuerenter tamen apud Prælaturam regularem se excusando.

24. Cedit economica reg. potestas Episcopi.

25. Ut in publico priuilegio auctoritas.

26. Episcopus de causa cognoscit an locus sit priuilegiatus quod iuri publico deroget.

27. In remotio ne hac an leges publicae sitae sunt obseruanda, an regulares, quae in administratione

inquit, ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque seruandum: quae, cum causa requirit, facilius & liberius à suis possunt administrationibus amoueri. de regularibus ibi administrationibus agit, de quibus d. c. cum ad monasterium d. clem. 27. de supplend. negl. pralut. c. 2. f. 25. de regular. Conc. Trid. sub quibus an parochialis administratio comprehendenda sit? merito dubitetur. & quidem, quantisper reuocatio manet in terminis regularibus; rectè comprehendimus, sed cum tractatur, ut functio publica, tum de publica parochi clerique infamia, populique scâculo auerruncando, merito publica cognitio exigitur; publicus ordinariusque Iudex, non regularis; publicus iuris ordo, non oeconomicus atque monasticus. adeoque cum hæc incurrunr, censenda est causa cognitionem Episcopalem exigere: monastica non esse contenta: in hac locum esse priuilegijs: in illa, legibus publicis: ad has spectare functionem, institutionem, destitutionem pastorem; ad illa, personam voto adstrictam: adeoque, utriusque tribuendo quod suum est, iustitiam impleri.

Quemadmodum in l. 4. D. de colleg. illicit. ita permittuntur seruari statuta collegiorum licitorum, dummodo ne quid ex lege publica corrumpant. non ergo eiusmodi constitutiones proderunt ad enervandas leges publicas, & regimen publicum ecclesiae: nisi quatenus disertè ipsi priuilegijs expressum sit. quo tunc casu obtinebit c. porto X. de priuileg. in verbis, inspice, & secundum quod inneneris, ita obserues. adeoque ab Ordinario & priuilegium inspiciendum, & causa cognoscenda est; an secundum illud ritè & rectè procedi inueniat; & priuilegio locum esse, sicut & prælatus, à quo monachus vult ad aliud monasterium transire, cognoscit de spiritu transeuntis; & an locus sit facultati transeundi. c. licet. X. de regular. neque aliter tenetur Episcopus à iure publico sui regiminis discedere. & ut in d. c. licet si transire volens non acquiescit Prælato, ad iudicium Superioris illius prouocare debet; ita & hic ad Superiorem Ordinarij res deferenda est.

Nihilominus, quia ibi salus, vbi multa consilia, non inconsultè fecerint Ordinarij & regulares Prælati, quando de parochio regulari amouendo, destituendo ex delicto agendum est; si deliberationes suas communicauerint: imò communi consilio processerint. ad exemplum eorum, quæ statuit Concilium Trid. s. 25. c. 6. in Episcopo & Capitulis Cathedralibus, & maioribus.

RESPONSVM. IV.

De arresto sub religioso facto.

Perperam in ius vocati sunt superiores religiosi, qui administrationi

tionibus regularibus?